

Könyvtárnépszerűsítés földön, vízen, levegőben

*KSZR szakmai nap
2017. október 30.*

Földön

- OKN, Zalai Gyermekkönyvhetek
- Könyvtári rendezvények
- Biblioterápiás foglalkozások, Papírszínház, író-olvasó találkozók, olvasói klubok
- Olvasóliget, Nyitott könyvszekrény
- Személyes ajánlás, "zajongás" a könyvtárban

Vízen

- Strandkönyvtár
- Pancsoló könyvek
- "Vizes" könyvek

Levegőben

- Könyvtár saját oldala
- Facebook, Instagram, Twitter
- Online játékok
- Képek, videók, bejegyzések
- Internet Fiesta, KönyvtárMozi
- Gólyaláb
- Hungaricana

Külföldi kitekintés

- Könyvet cumiért
- Bíztható kezdet
- Az olvasás hete
- Mindenki unokája
- Gyerekre szabott olvasóterem

How other people see
libraries:

How I see libraries:

Köszönöm a figyelmet!

A „földön” való népszerűsítés: talán itt van a legtöbb lehetőségünk, sok ötlet van, amely már megvalósult, jól működik és átvehető. Ilyen például a nemrég lezajlott Országos Könyvtári Napok, amely évek óta sikeresen népszerűsíti a könyvtárakat, könyvtári programokat. Itt szeretném megjegyezni, hogy az olvasás és a könyvtár népszerűsítése szorosan összefonódik, ezért az előadás során, ha nem hangsúlyozom külön, de sok példa mindkettőre vonatkozhat. Visszatérve tehát az OKN évről évre próbál újat mutatni és szélesebb körben értelmezni a könyvtár használatot. Az idei jelmondatot kifejezetten jól eltalálták a kecskemétiak, hiszen sok minden belefért a „csak tiszta forrásból!” mottóba és ezáltal sokkal kreatívabban dolgozhattak a kollégák, szervezők.

Novemberben a Zalai Gyermekkönyvhetek szintén jó alkalom lehet a népszerűsítésre, első sorban természetesen a kicsik körében. Azért is fontos ez a korosztály, mert ha gyermekkorban „megfertőződnek” a könyvek szeretetével és megismerik a könyvtár szépségeit, akkor várhatóan később is aktív olvasók és könyvtárhasználók lesznek.

Meg kell említeni a könyvtári rendezvényeket, illetve a településen megrendezett programokhoz is érdemes lehet csatlakozni, ezzel is erősítve a családokban, a lakosságban, hogy bizony, nálunk van ám könyvtár, ahol még könyvek is vannak...

Az iskolások körében népszerű és hasznos a biblioterápia, hiszen egy-egy mesébe, történetbe ágyazva könnyebben megnyílnak és a foglalkozást vezető szakember segítségével akár megoldást is találhatnak a problémákra. A kisebbeknél egy-egy könyvtári környezetben tartott Papírszínházi előadás, mesemondás is jó kiindulási alap lehet a helyi vagy egy lakóhelyhez közeli könyvtár megismerésére. A kis- és középiskolások is más szemmel néznek a könyvekre egy jó hangulatú és a korosztályuknak megfelelően szervezett, interaktív író-olvasó találkozó után.

Ugyan a külföldi példákhoz kapcsolódik, de itthon is van rá gyakorlat, ezért itt is hangsúlyozom, hogy mennyire fontos lehet a változatos környezet. A könyvtár hangulata, berendezése is sokat számít, de a konkrét példák kapcsán az az érdekes, hogy a megszokottól eltérő helyszíneken találkozhatunk a könyvekkel. Ilyen például az olvasóliget kialakítása, ami azt jelenti, hogy egy parkban, ligetben, vagy akár egy nyugalmasabb sétálóutcán olyan kis zugokat, sarkokat alakítanak ki, ahol például egy nyugágyba fekve vagy egy kerti székbe huppanva lehet olvasgatni a szabadban (Pécs EKF 2010). A Zalaegerszegen is működő bibliofülke (Európa tér), ami szintén külföldi minta alapján indult el. Sok helyen, falvakban is láthatók a buszmegállókban kihelyezett kis „szabadpolcok”, amik szintén elősegítik a könyvhasználatot.

Ami mellett nem lehet szó nélkül elmenni az a személyes ajánlás, hiszen a „szájhagyomány” útján történő pozitív visszajelzések, tapasztalatcserék jó hatással lehetnek az olvasmányok kiválasztására, egy-egy szerző vagy mű megkedvelésére. Megjegyeztem még a dián, hogy a könyvtárban akár zajongani is, lehet, persze csak mértékkel. Egy kistelepülési könyvtárban például érdemes szabadabban kezelni ezt a kérdést, hogy érezzék az emberek, ma már annyi minden kötődik egy könyvtárhoz, hogy nem néma csendben lehet csak részt venni a könyvtár életében, hanem „színes-szagos” programokon is ott lehetünk.

A „vízen” témakör már fogósabb kérdés, de azért itt is vannak jó példák. Ami kézzel fogható és több Balaton-parti település mellett, Zalaegerszegen (AquaCity) is elérhető: a Strandkönyvtár. Ugyan csak a nyári hónapokban áll rendelkezésre, de fontos, hogy mindenki lássa, hogy a könyvtár nem egy néma, mozdulatlan óriás, hanem egy közel hozható, mobilis és könnyen elérhető intézmény, szolgáltatás. A legkisebbek már csecsemőkorban megismerkedhetnek a könyv egy bizonyos megjelenésével, hiszen játékos formában, pancsolás közben már találkoznak színes lapozókkal. Ide kapcsolódnak a vizes témák is, hiszen nem csak földrajzzal, természetvédelemmel foglalkozó művekben van szó róla, hanem regényekben is felbukkanhat ilyen-olyan módon. És ahogy említettem korábban, az idei OKN fő témája szintén a vízhez kapcsolódott, tehát valóban kimeríthetetlen forrás..

A „levegőben” tematikát egy kicsit ki kellett fordítani, ez esetben az éter, az internet és a minket körülvevő hálózatok szintjén értelmezzük. A kistelepülési könyvtáraknál nem jellemző a saját honlap megléte, de érdemes legalább a község hivatalos felületén kialakítani egy könyvtári fület, topicot. A facebook ma már szinte megkerülhetetlen és hamar el lehet sajátítani a használatát. Gyorsan, sokaknak sokféle információt eljuttathatunk vele, ezért mindenképpen érdemes élni a lehetőséggel. Akár egy dokumentum bővítés kapcsán le lehet fotózni a szépen megkomponált könyvcsomagot és az olvasók rögtön értesülnek az újdonságokról.

Aki szívesen és jól ír akár rövid könyvajánlót is megfogalmazhat és a kis kedvcsináló szöveg is bevonzhathat olvasókat. Aki fotózni szeret jobban annak kiváló felület az Instagram, aki pedig inkább a tömör bejegyzések híve, az a Twitteren is aktívan népszerűsíthet. Aki az arcát, hangját is bátran adja mindezekhez az akár videók formájában is propagálhatja a szuper kis könyvtárát, annak minden kincsével.

Online vetélkedőkkel, játékokkal is színesíthetjük a megjelenést és segíthetjük a könyvtár megismerését. Ha már online, akkor a tavaszi Internet Fiesta és a KönyvtárMozi mindenképpen megemlíendő, aki még nem találkozott ezekkel, annak jó szívvel tudom ajánlani, mert tapasztalatból tudom, hogy ezek a programok is színesítik a kistelepi könyvtári kínálatot.

Még két dolgot tettem ebbe a kategóriába, ami egy kicsit kilóg, de érdekességgként szeretném megemlíteni. Az egyik a gólyalábazás, ami Nagykanizsán hagyomány és a könyvtárigazgató hobbija. Czupi Gyula összehozta két szerelmét a könyvtárat és a gólyalábazást és csapatával a „levegőben sétálva” népszerűsítik a könyvtárat.

Az online felületek között nagyon ajánlom a Hungaricana-t böngészésére. Ahogy a kitalálói foalmaznak a szolgáltatás elsődleges célja, hogy a nemzeti gyűjteményeinkben közös múltunkról fellelhető rengeteg kultúrkincs, történeti dokumentum mindenki számára látványosan, gyorsan és áttekinthető módon váljon hozzáférhetővé. Az adatbázis folyamatosan gazdagodó virtuális gyűjteményei a gyors ismeretszerzés mellett, a mélyebb feltáró kutatások követelményeinek is megfelelnek. Ez valóban így van, egy kulcsszóra több ezer találatot dob ki a rendszer és csodálatos dolgokra bukkanhatunk akár a falunk történetéből. Persze sok idő a kutakodás, de megéri. Talán többen is csatlakoztak a Helyi Értékek Hete NMI által szervezett programhoz, amelynek kapcsán Nagylengyelben például régi tárgyakból állítottunk össze kiállítást, amelynek szép kiegészítése volt a Hungaricana újságcikkeiből válogatott kis gyűjtemény.

A korábban elmondottak között is voltak külföldi indíttatású ötletek, de még néhányat említés szintjén elmondanék. Elsősorban skandináv, német és angol forrásból származnak és általában a legkisebbekre és a legidősebb generációra fókuszálnak.

Könyvet cumiért

A norvég minta alapján megvalósuló program célja kisgyerekes családok könyvtárral való kapcsolatfelvételének ösztönzése. Azok a gyerekek, akik a könyvtárban hagyják cumijukat, könyvet kapnak ajándékba. (S egyúttal megtörténhet a cumiról való leszoktatás is.) A programidőszak végén a könyvtár kiállítást szervez a leadott cumikból. Valamint a könyvtárba látogató szülőknek szakirodalom ajánlása gyermekneveléssel, egészségmegőrzéssel, az olvasásra neveléssel kapcsolatos témákban.

Bíztató kezdet

A cél az írás- és olvasástudás, valamint a beszédkészség fejlesztése, valamint a gyermekszegénység és a társadalmi kirekesztettség felszámolásának segítése. A programban a könyvtár partnerintézmények bevonásával (a védőnői szolgálattal, a bölcsődékkal és az óvódákkal) meghívót ad át a 2 éves és idősebb, iskoláskor előtti gyerekeknek, a könyvtárba invitálva őket. Könyvtári beiratkozásukkor sor kerül a Könyvstart-plusz csomag átadására, mely hangzóanyagot és könyvet tartalmaz az adott korosztály számára összeállított dokumentumokból. A program célcsoportját a 2-7 éves gyerekeket nevelő családok képezik.

Adie Batt: A könyvtár integráló szerepe: a croydoni megoldások. Könyvtári Figyelő. 2004. 3.

<http://epa.oszk.hu/00100/00143/00052/batt.html>, valamint <http://www.bookstart.co.uk>

Adj mindennap 15 percet gyermekednek!

Finnországban országos mozgalom indult, amely során a szülőket meggyőzik arról, hogy naponta 15 percet kizárólag meséléssel, olvasással töltsenek gyermekeik mellett. Kialakul a történet iránti fogékonyság, az igény az olvasásra, felolvasásra.

Az olvasás hete

Svédország - Az iskola által kijelölt héten a tanítás kezdetekor minden osztályban az első 20 percet olvasással töltik a gyerekek. Minden tanuló az általa kiválasztott könyvet olvassa magában. Az olvasás hetét megelőző héten minden osztály ellátogat az iskolai könyvtárba, ahol az egyes évfolyamok, korosztályok számára ajánlanak olvasnivalót, így készülnek fel olvasnivalóval a következő hétre. Az olvasás hetén az általános iskola 4. osztályosai felolvasásokat tartanak elsősoeknek. Ilyenkor rövidebb történeteket, meséket olvasnak a gyerekek kisebb társaiknak. A könyvek kiválasztása a könyvtárossal és az osztálytanítóval közösen történik. Ez alkalommal a gyerekek számba vehetik azokat a könyveket, amelyek számukra a legemlékezetesebbek voltak, s ezekkel közvetlenül megismertethetik az iskola legkisebbjeit. A cél a közös könyvtárlátogatás, a könyvekről való beszélgetés inspirálása.

Mindenki unokája

Nyugdíjasokat képeznek a könyvtárakban, akik vállalják, hogy óvodákban felolvassanak. A részt vevő nyugdíjasok egy felkészítő tanfolyamon (egy olvasóköriben) vesznek részt a könyvtárban, ahol a gyerekek nyelvi fejlődéséről, az óvodák működéséről és a gyerekirodalomról hallgatnak előadásokat. A felolvasók saját gyerekkoruk és mai kedvencek meséit olvassák fel. A nyugdíjasok önkéntesként végzik ezt a munkát. A cél generációk és etnikai csoportok közötti találkozási létrehozása az óvodákban.

További információ: A Mindenki unokája nevű szervezet honlapja: <http://www.allasbarnbarn.nu>

Híradás a mozgalomról a svéd lapokban: <http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=113&a=411463&ref=puff>

Magyar hivatkozás: <http://melissaofficinalis.blogspot.com/2008/04/mindenki-unokja-avagy-egy-svd.html>)

Diszlexiás gyerekek olvasástanulását segítő program

A program célcsoportját az általános iskolás gyerekek képezik. A cél a problémamentes olvasáshoz szükséges készségek kialakítása, a beszédkészség, a betűk pontos ismeretének, megkülönböztetésének fejlesztése, az összeolvasás tanítása, a szó- és a mondatolvasási készség kialakítása a Varázsbetű program segítségével. A szakemberekkel (logopédus, fejlesztő pedagógus) történő tanuláson, fejlesztésen túl az iskolán kívüli gyakorlás lehetőségének biztosítása könyvtári környezetben (a helyszín biztosításával) számítástechnikai háttér segítségével. Várható eredmény az olvasási nehézséggel küzdők számának csökkenése. További információ: <http://www.varazsbutu.hu>

Jelnyelvi tolmács biztosítása különböző könyvtári rendezvényeken

A hallássérültek egy része azért szorul ki a könyvtári szolgáltatások egy részéből, mert nem megoldott a jeltolmácsolás a rendezvényeken. A könyvtárak ezért tolmácsok szolgáltatásait vennék igénybe. A célcsoportot a hallássérültek képezik. Várható az olvasók számának emelkedése az érintettek köréből.

Siketek és nagyothallók beszédfejlesztése Beszédmester program segítségével

A cél a hallássérült gyermekek olvasásfejlesztése, valamint beszédhibáik korrekciója könyvtári környezetben számítógépes háttér biztosításával. A Beszédmester program hatékonyan támogatja a hallássérült gyermekeket az érthető beszédartikuláció elsajátításában. A hallássérültek beszédképzésének terápiája hagyományosan óriási türelmet és a szurdopedagógus állandó jelenlétét igényli, ugyanis a helyes hangképzés rögzítéséhez rengeteg ismétlésre és a pedagógus folyamatos korrekciójára van szükség. Ezt az ún. automatizálási folyamatot nagyban felgyorsítja és egyszerűbbé teszi a szoftver, amellyel a gyakorlás részben önállóan is végezhető.

A szoftver olvasásfejlesztő moduljának célja, hogy játékos feladatokon és automatikus beszédfelismerésen keresztül a gyermek – a számítógépet motivációs eszközként használva – minél könnyebben és gyorsabban megtanulja a fonéma-graféma, ill. graféma-fonéma megfeleltetéseket. A program az általános olvasásfejlesztésen túl használható a részképességükben sérült gyermekek fejlesztő terápiájában, segítheti a diszlexia-terápiát és egyes beszédhibák kezelését is. A program szabad hozzáférésű, lehetséges partner a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége.